

Belgicko

Politická situácia v súčasnom Belgicku je vážna. Politici zo severného Flámska požadujú presun ďalších právomocí z federálnej úrovne na jednotlivé regióny. Ich politickí spojenci z juhobelgického Valónska však hovoria nie. Predstavme si, že jedného dňa bohatší Flámi prestanú chudobnému Valónsku posilať takmer dvadsať miliárd eur dotácií ročne na penzie či podpory v nezamestnanosti. Flámi majú totiž pocit, že ich zaostalejší či menej rozvinutí Valóni brzdia v rozvoji. Dôvodom je nerovnomerná štruktúra priemyslu v rámci Belgicka. Je ale veľkou otázkou čo sa stane keď sa Flámi s Valónmi na ďalšom usporiadaní štátu alebo vzťahov v ňom nedohodnú. V krajine sa tak s novou intenzitou rieši otázka, ktorá na tunajšej politickej scéne cirkuluje už mnoho rokov: rozpadne sa Belgicko?

Otázky (letným pohľadom do aktuálnych médií)

Prežije samotné Valónsko? Čo sa stane s Bruselom, keď sa Belgicko rozdelí? Tieto a podobné otázky denne zamestnávajú krajinu. Nejde iba o mediálny záujem. Udalosti v Belgicku nabrali pomerne radikálny smer. Čo by sa teda stalo s Bruselom? Bol by to nezávislý mini štát? Dištrikt spravovaný úniou? Hlavné mesto Flámska, na ktorého území mesto leží, alebo Valónska, pretože 80 percent jeho obyvateľov je frankofónnych? „Pokiaľ sa obe strany dohodnú na štatúte Bruselu, v tej chvíli by som videl cestu k rozdeleniu otvorenú,“ povedal v rámci jednej z debát belgický politológ Vincent de Coorebyter. Nič takého sa však nečrtá. Zatiaľ.

História konfliktov medzi Valónmi a Flámmi

- V 10 storočí (925) bolo územie dnešného Belgicka rozdelené na nemeckú a francúzsku ríšu
- V 11. a 12. storočí vznikli na tomto území samostatné kniežatstvá Brabantsko, Flámsko, Henegavsko a ďalšie
- V roku 1579 protestantské severné provincie uzavreli Utrechtskú úniu a následne pod Viliamovým vedením vyhlásili nezávislé Spojené nizozemské provincie. Belgicko potom stratilo ďalšie územia v tridsaťročnej vojne (1618-1648)
- Od 16. storočia po rok nezávislosti v roku 1830 bolo dejiskom mnohých vojen medzi európskymi mocnosťami
- Po zvolení vojvodu Leopolda (vládol od 1790-1865) vyhlásilo Belgicko v roku 1830 samostatnosť a vznikla Konštitučná monarchia
- Belgicko už v roku 1831 prijalo ústavu a zaradilo sa tak medzi prvé ústavné štáty.
- Keď Nemecko v júli 1914 prepadlo Luxembursko, požiadalo Belgicko o pomoc a vojsko. Keď Belgičania odmietli, Nemecko okamžite na Belgicko zaútočilo. Bola okupovaná väčšina krajiny a na belgickej pôde sa odohralo veľa ukrutných krvavých bitiek Prvej svetovej vojny (1914-1918)
- V roku 1930 rozdelila Belgická vláda pod tlakom rastúceho flámskeho národného hnutia územie na francúzsky a flámsky hovoriacu oblasť
- V máji 1940 začala ďalšia nemecká okupácia. Keď do Belgicka v auguste 1944 vstúpili spojenci, zabránili odbojármi zničiť Antverpský prístav, ktorý potom slúžil ako životne dôležitá základňa pre postup spojencov na nemecké územie
- Od roku 1948 tvorí Belgicko spolu s Holandskom a Luxemburskom colnú a od roku 1960 aj hospodársku úniu Benelux

- V roku 1980 bola Flámsku a Valónsku poskytnutá čiastočná autonómia, Brusel a okolie tvorí samostatnú dvojazyčnú oblasť
- Vo voľbách roku 1991 sa presadili do parlamentu flámski extrémni nacionalisti, od roku 1993 je Belgicko federáciou
- Ústava krajiny bola zmenená 14. júla 1993, vďaka čomu sa vytvoril federálny štát s federálnou vládou a týmito administratívnymi jednotkami:

1. Jazykové spoločenstvá (jazykové komunity):

- Flámske spoločenstvo Belgicko (t.j. holandsky hovoriace)
- Francúzske spoločenstvo Belgicka
- Nemecky hovoriace spoločenstvo Belgicka

2. Regióny (=oblasti; líšia sa od jazykových spoločenstiev najmä pokiaľ ide o nemecky hovoriace spoločenstvo a región hlavného mesta):

- Flámsky región
- Valónsky región
- Región Brusel - hlavné mesto

3. Provincie

- Flámsky región
 - § Limbursko
 - § Antverpy
 - § Flámsko-Brabantsko (Flámske Brabantsko)
 - § Východné Flámsko
 - § Západné Flámsko
- Valónsky región
 - § Hennegavsko (Henegavsko)
 - § Valónsko-Brabantsko (Valónske Brabantsko)
 - § Namursko
 - § Lutyšsko
 - § Luxemburg (hol. Luxemburg; Belgické Luxembursko)

Politika medzi oblast'ami Belgicka

Problémy medzi jednotlivými orgánmi sa riešia na Arbitrážnom súde. Flámske spoločenstvo vytvorilo v roku 1980 svoju vlastnú vládu, ktorá sa nachádza na území Flámska. Tieto územia regiónov majú za následok to, že hlavné mesto Brusel je začlenené do oboch spoločenstiev a celá nemecky hovoriaca komunita leží vo Valónsku. Celému štátu vládne federálna vláda, ktorá riadi zahraničné veci, rozvojovú pomoc, obranu, políciu, ekonomické otázky, sociálne veci, energetiku, telekomunikácie a vedecký výskum. Má obmedzené právomoci vo vzdelávaní, kultúre. Federálna vláda kontroluje viac ako 90 percent daní. Vlády jednotlivých komunít sú zodpovedné za otázky v oblastiach jazyka, kultúry a vzdelania vo väčšine škôl ako aj správy knižníc a divadiel. Tretí stupeň – regionálne vlády sa zaoberajú najmä oblasťami ako správa budov a majetku, bývanie alebo doprava.

Ekonomika

Úradné jazyky tohto štátu sú holandština - podiel 60% (na severe teda vo Flámsku), francúzština podiel - 32% (najmä na juhu t.j. Valónsko), a nemčina, ktorá má podiel 1%. Ich štátne zriadenie je konštitučná monarchia a tento štát vznikol v roku 1830. S touto krajinou susedia významné krajiny Francúzsko, Nemecko, Holandsko ale aj Luxembursko. Celková rozloha krajiny je okolo 30 000 km². Počet obyvateľov podľa sčítavania obyvateľstva v roku

2005 je 10 364 388 a priemerná hustota osídlenia je 340 obyvateľov/km². Mestá s najvyššou hustotou a zároveň najväčšie mestá sú Brusel, Antverpy, Gent, Charleroi, Liège, Bruggy a Namur. V roku 2005 malo Flámsko 6 043 161, Valónsko 3 395 942 a Brusel 1 006 749 obyvateľov. Na tomto území prevláda katolícke vierovyznanie, ku ktorému sa hlási približne 47 % Belgičanov. Komunita moslimov má 3,5 % zastúpenie. Belgicko sa delí na tri menšiny: Flámska, Bruselská a Valónska. Od stredoveku až do 17. storočia bolo Belgicko veľmi dobrým obchodným a kultúrnym centrom. Belgicko bolo prvou krajinou v Európe, kde sa odohrala priemyselná revolúcia začiatkom 19. storočia. V mestách sa rozvinul hlavne bankský priemysel a oceliárstvo, ktorý mal úspech až do polovice 20. storočia. Avšak od roku 1840 bol textilný priemysel vo Flámsku vo viacerých krízach, čo spôsobilo hladomor (1846 – 1850). Po 2. Svetovej vojne sa v Gente a Antverpách začal rýchlo rozvíjať chemický a ropný priemysel. Ropná kríza v rokoch 1973 – 1979 spôsobila ekonomike dlhšiu recesiu. Táto spôsobila aj úpadok oceliarskeho priemyslu, čím sa spomalil ekonomický vývoj vo Valónsku. V 80. a 90. rokoch sa ekonomické centrum krajiny posunulo na sever do Flámska a v súčasnosti sa tam koncentruje priemysel. Má postavenú výbornú infraštruktúru prístavov, vodných ciest, železníc a diaľnic, ktorá ju spája s ekonomikami svojich susedov. Antverpy sú druhým najväčším európskym prístavom. V roku 1999 Belgicko prijalo jednotnú európsku menu Euro, ktorá nahradila belgický frank v roku 2002.

Belgický národnostný problém

Flámski politici sa často radi odvolávajú na to, že chcú reformovať federáciu, respektíve vytvoriť vlastný štát nakoľko stále na Valónov doplácajú. Podľa ich názoru Flámi vytvárajú 58 % HDP belgického hospodárstva a doplácajú na 18,5-percentnú nezamestnanosť Valónov a až 4 / 5 belgického exportu tvorí flámsky export. Belgicko je zakladajúcim členom Európskeho spoločenstva, a taktiež zjednocovania regionálnej spolupráce Belgicka, Holandska a Luxemburska (Benelux). Aj to sú dôvody, prečo je politická kríza v Belgicku závažná pre Európu. Existencia Belgicka je veľmi dôležitá pre Európu nakoľko v Bruseli sídlia európske inštitúcie: Európska komisia, Rada ministrov EÚ, ako i Európsky parlament. V prípade, že sa belgický štát rozpadne, vzniknú 3 nové štáty EÚ, a to môže podnietiť aj iné spoločenstvá (Baskov, Škótov, Korzičanov) v členských krajinách EÚ na podobný krok.

Dnešným problémom Belgicka je nerovnomerná štruktúra tamojšieho priemyslu. Bohatý flámsky sever, ktorému určite napomáha aj druhý najväčší prístav v Európe – Antverpy. Na opačnej strane chudobný valónsky juh, kde sa po 2. svetovej vojne vybudoval silný oceliarsky priemysel, ktorý na prelome 70. rokov minulého storočia vplyvom ropnej krízy viedol k úpadku a zániku. Dôsledkom nerovnomernosti regionálneho vývoja je tiež veľmi veľká koncentrácia Belgičanov do mestských aglomerácií, kde ich žije až 97,3 %. Výsledkom je dlhodobý problém nárastu verejného dlhu (133 % HDP) a podľa Flámov je to dôsledkom kompenzačnej politiky voči Valónom. Nezáujem a neochota politikov riešiť štrukturálne rozloženie priemyslu vedie k súčasnej situácii, že jeden dopláca na druhého. Neochota politikov sa týka politikov Flámska, keďže politickou tradíciou je, že premiérom je Flám, pretože reprezentuje väčšinovú populáciu Belgičanov (60 percent). Štedré dotácie EÚ do belgickej regionálnej politiky boli neúčinné, a tak Valónsko je naďalej neúspešné.

Hypotézy do budúcnosti sú dve:

Podľa posledných prieskumov verejnej mienky 43 % Flámov si praje nezávislosť a až 88 % Valónov chce, aby Belgicko zostalo jednotné.

Politická situácia v Belgicku je na mŕtvom bode a nikto nechce, aby bol označený za hrobára federácie. Flámi naťahujú čas, aby mohli označiť Valónov za tých, s ktorými sa nedá dohodnúť na budúcnosti Belgickej federácie a vystúpiť z nej. Flámsky parlament môže jednostranne vyhlásiť deklaráciu o nezávislosti Flámska a dať tak bodku za spoločným štátom. To by bol pesimistický variant vzhľadom na belgickú federáciu. Optimistický variant by bol, keby Flámi ustúpili od reformy štátu a iniciovali širšiu debatu o nej, kde by sa možno i Valóni stali ústretovejší. Takto vytvorenou parlamentnou väčšinou by sa prijal špeciálny zákon k reforme štátu a modernizácii federálnych inštitúcií. Samozrejme, hlavne flámski politici odmietajú referendum o vytvorení nezávislého štátu, pretože nemajú väčšinovú podporu Flámov.

Aké by mohli nastať komplikácie po rozpade federácie?

Ak by predsa len došlo k tejto situácii, je aktuálna otázka, koľko štátov vznikne. Pravdepodobne by vznikli tri : flámsky, valónsky a Brusel. Pretože Brusel je na flámskom teritóriu, ale realita je taká, že 1 zo 4 Valónov žije v Bruseli a používa francúzštinu. Bude teda tendencia odtrhnúť i toto územie buď ako samostatné alebo integrované k valónskemu spoločenstvu. Brusel je mesto, ktoré dodá každému novo vznikajúcemu štátu medzinárodnú prestíž a pri delbe federácie to bude veľmi veľkým problémom. Je málo pravdepodobné, že nemecké spoločenstvo vyhlási tiež svoju nezávislosť, ale pretože je príliš malé, pripojí sa pravdepodobne k Valónsku, kde geograficky sídli. V neposlednom rade veľkým otáznikom je existencia monarchie a miesto belgického kráľa, ktorý je symbolom jednoty Belgicka. Najväčším rizikom je nárast hlasov krajnej pravice Vlaams Belang (Flámsky záujem) vo Flámsku. Dnes vo federálnom štáte nie je členom vládnej koalície, ale vo Flámsku je druhou najsilnejšou stranou (26 %). Za všetkými problémami vo Flámsku vidí prístupovcov a odmieta slobodu vierovyznania (islam). Podľa zverejneného prieskumu je takmer každý druhý Flám (46 percent) za rozdelenie Belgicka. Začiatkom tohto roka to pritom bola len pätina. Väčšina Valónov si naopak želá zachovanie spoločného štátu. Aj oni však menia názory. Prieskum ukázal, že každý štvrtý Valón tvrdí, že Belgicko sa jedného dňa rozpadne.

<http://www.sme.sk/c/3493143/Flami-a-Valoni-hovoria-o-rozvide.html>

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Belgicko>

<http://hn.hnonline.sk/c1-22299260-nejednotne-belgicko-smeruje-k-rozpadu>

